

Referanser:

Arkivsak: 22/03282-36

Gjennomgang av liturgiske ordninger

Sammendrag

Denne saken går igjennom de liturgiske ordningene som er behandlet i Den norske kirke de siste årene.

En gjennomgang viser at to pågående liturgisaker er nært knyttet opp til liturgiske ordninger som det foreløpig ikke er vedtatt å revidere. De pågående sakene er revisjon av hovedliturgiene for vigsling og gravferd. Bispemøtet har pekt på noen konsekvenser for andre liturgier (innsettelsesliturgi og urnenedsettelse), men en systematisk gjennomgang viser at det er flere liturgier som er berørt. Denne saken foreslår at alle de impliserte ordningene blir behandlet etter kapittel tre i Regler for saksbehandling i liturgisaker.

Videre viser sekretariatets gjennomgang at det er behov for å avklare statusen til flere gudstjenester under punkt III og IV i Gudstjenesteboken fra 1992, samt ordningene «Konfirmantjubileum» og «Omsorg for døende». Det anbefales at Kirkemøtet gir disse ordningene status som ressursmaterieell.

Behovet for en revisjon av enkeltskrifte og skriftemålgudstjenesten er ikke behandlet i denne saken.

Forslag til vedtak

Kirkerådet ber om at det igangsettes en liturgisak etter kapittel tre for følgende ordninger:

- Innsettelse av prest og prost
- Innsettelse av øvrige vigslede menighetsarbeidere
- Fremstilling med forbønn
- Grunnsteinsnedleggelse
- Gjenåpning av kirke
- Kirkejubileum
- Nytt orgel

- Urnedesettelse
- Båreandakt
- Gravferd på havet

Kirkerådet ber om at det igangsettes en liturgisak etter kapittel to der de gudstjenestene i Gudstjenestebokens punkt III og IV som ikke har fått nye vedtak (slik skjærtorsdag, langfredag og påskennatt har fått), samt ordningene «Omsorg for døende» og «Konfirmantjubileum», får status som ressursmateriell.

Saksorientering

Bakgrunn

Gjennom de siste to tiårene er flere av Den norske kirkes hovedliturgier revidert. Dette gjelder ordningene for [hovedgudstjeneste](#) (KM 5/19), [påskens gudstjenester](#) (KM 5/22), [askeonsdag](#) (KM 9/24), [dåp i hovedgudstjenesten](#) og [i egen gudstjeneste](#) (KM 5/17), [konfirmasjon](#) (KM 23/21) og [vigsel](#) og [forbønn for borgerlig inngått ekteskap](#) (KM 5/17). Bispemøtet og Kirkerådet har også satt i gang liturgisaker om vigslingsliturgiene (dette inkluderer vigsling til [prest](#), [diakon](#), [kantor](#), [kateket](#), fast kirkelig tjeneste¹, [biskop](#), vigsling av kirke², [kirkegård](#) og lokale til kirkelig bruk³ og (KR 32/18, BM 24/18) og [gravferd](#) (KR 15/24, BM 14/24).

I 2023 vedtok Kirkemøtet [Regler for saksbehandling i liturgisaker](#) (KM 6/23). Disse reglene skiller mellom tre ulike typer liturgisaker. Kapittel to omhandler kirkens hovedliturgier. Kapittel tre omhandler øvrige liturgier, og i kapittel fire omtales liturgiske forsøkssaker.

En gjennomgang av eksisterende, ikke-reviderte liturgier og menighetenes behov, utgjorde bakgrunnen for at Kirkerådet og Bispemøtet vedtok en liturgisak om sakramentsforvaltning utenfor menighetenes hovedgudstjeneste (KR 65/23, BM 35/23). Til denne liturgisaken ligger oppdatering av ordningene for [Nøddåp](#), [Stadfestelse av nøddåp](#) og [Nattverd hos en syk – soknebud](#), samt å utarbeide nattverdbønner til bruk utenfor hovedgudstjenesten og ordninger for dåp og konfirmasjon i særskilte situasjoner. De fleste av disse ordningene behandles etter kapittel tre i regler for saksbehandling i liturgisaker.

Det pågående arbeidet med vigslingsliturgier og gravferdsliturgien har vist at det også her er flere mindre liturgier som forholder seg til hovedliturgiene, men som ikke i utgangspunktet inngår i revisjonen av denne. Dette kommer til uttrykk blant annet i Bispemøtets innledende behandling av ordningene hvor det i forbindelse med revisjonen av vigslingsliturgiene fremkommer behov for å gå gjennom innsettelsesliturgiene (BM 7/23 og 47/24). I arbeidet med gravferdsliturgien gjelder det samme ordningen for urnedesettelse (BM 48/24).

Kirkerådets sekretariat mener det er hensiktsmessig å ha en gjennomgang av hvilke konsekvenser de siste årenes arbeid med hovedliturgier har for øvrige liturgier. Dette er begrunnet saksbehandlingstid og økonomiske ressurser, men også i den overføringsverdi det er i at faglig kompetanse som utvikles i arbeidet med hovedliturgiene benyttes i arbeidet med tilstøtende ordninger.

---

¹ [Gudstjenesteboken 1992, del II, side 197](#)

² [Gudstjenesteboken 1992, del II, side 229](#)

³ [Gudstjenesteboken 1992, del II, side 244](#)

Vigslingsliturgiene

Som nevnt over, ser Bispemøtet behovet for å gå gjennom innsettelsesliturgiene i sammenheng med vigslingsliturgiene. Dette behovet har også Nemnd for gudstjenesteliv, som utreder revisjonen av vigslingsliturgiene, påpekt (NFG 26/24).

I tillegg til dette nevner Bispemøtet i sine vedtak behovet for å arbeide med ordningen for nytt orgel⁴ og ber om at det utarbeides en ordning for avvigsling av kirker.

En gjennomgang viser at arbeidet med vigslingsliturgiene – i tillegg til de nevnte ordningene – bør inkludere:

- [Fremstilling med forbønn](#)
- Grunnsteinsnedleggelse⁵
- Gjenåpning av kirke⁶
- Kirkejubileum⁷

Flere av de disse ordningene er svært enkle og en del av dem er også nært knyttet opp til vigslingsliturgiene.

For at arbeidet med ordningene i tilknytning vigslingsliturgiene skal være så ryddig og godt forankret som mulig, foreslås det at det vedtas en liturgisak etter kapittel tre for følgende ordninger:

- [Innsettelse av prest og prost](#)
- [Innsettelse av øvrige vigslede menighetsarbeidere](#)
- Fremstilling med forbønn
- Grunnsteinsnedleggelse
- Gjenåpning av kirke
- Kirkejubileum
- Nytt orgel

Gravferdsliturgien

Arbeidet med gravferdsliturgien er i en forholdsmessig tidlig fase, men det er allerede klart at flere liturgier knyttet til gravferd blir aktualisert. Dette gjelder ordningen for urnenedsettelse, slik som Bispemøtet har påpekt. Men også ordningene for bæreandakt og gravferd på havet.

For at arbeidet med ordningene i tilknytning gravferdsliturgien skal være så ryddig og godt forankret som mulig, foreslår Kirkerådets sekretariat at det vedtas en liturgisak etter kapittel tre for følgende ordninger:

- [Urnedsettelse](#)
- [Bæreandakt](#)
- Gravferd på havet⁸

Hovedgudstjenesten

Arbeidet med hovedgudstjenesten har vært stort og pågått over to tiår, senest med vedtaket om en ordning for askeonsdag vedtatt i 2024.

I tråd med [Alminnelige bestemmelser for hovedgudstjenesten punkt 78](#), kan Kirkemøtet fastsette nærmere bestemmelser om Gudstjenestebokens punkt III

---

⁴ [Gudstjenesteboken 1992, del II, side 247](#)

⁵ [Gudstjenesteboken 1992, del II, side 223](#)

⁶ [Gudstjenesteboken 1992, del II, side 245](#)

⁷ [Gudstjenesteboken 1992, del II, side 246](#)

⁸ [Gudstjenesteboken 1992, del II, side 253](#)

«Andre gudstjenester bestemt av kirkeåret»⁹ og IV «Andre gudstjenester uavhengige av kirkeåret»¹⁰.

Etter Kirkemøtets vedtak om hovedgudstjeneste, påskens gudstjenester og askeonsdag, gjenstår det i disse kapitlene en del ordninger for andre typer gudstjenester. De fleste av disse gjenværende ordningene er svært enkle. De tre gjenværende ordningene av noe omfang er:

- [Skriftemålgudstjeneste](#)
- [Forbønngudstjeneste](#)
- Nattverdgdudstjeneste utenom høymessen.¹¹

Skriftemålgudstjenesten er i bruk i deler av landet i den formen Gudstjenesteboken fra 1992 gjengir. Ordningen for nattverdgdudstjeneste utenom høymessen er ivaretatt gjennom det pågående arbeidet med sakramentsforvaltning utenfor menighetens hovedgudstjeneste.

Kirkerådets sekretariat anbefaler at de gudstjenestene i Gudstjenestebokens punkt III og IV som ikke har fått nye vedtak (slik skjærtorsdag, langfredag og påskenatt har fått), får status som ressursmateriell. Slik vil de være tilgjengelig for de som ønsker å bruke dem, men samtidig ikke binde gudstjenestefeiringen disse dagene.

Det samme gjelder for ordningene for Konfirmantjubiläum¹² og Omsorg for døende.¹³

Forslaget behandles etter kapittel to i Regler for saksbehandling i liturgisaker (jf. §1, andre ledd).

Kirkerådet kan senere vurdere om det er behov for å revidere ordningene for [enkeltskrifte](#) og skriftemålgudstjeneste. Dersom Kirkerådet ønsker en revidering av ordningene for skriftemål, kan det igangsettes liturgisak for dette.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Denne saken vil gjøre arbeidet med Den norske kirkes liturgier mer helhetlig og ressurseffektivt. Å jobbe samtidig med alle de ulike liturgiske ordningene knyttet til vigsling og gravferd, forenkler arbeidet og sikrer at ordningene som vedtas uttrykker enhetlig teologi og forholder seg til samme struktur. Å ikke se disse ordningene i sammenheng vil medføre mer administrasjon.

Å behandle de aktuelle ordningene etter kapittel tre innebærer en mer effektiv saksbehandling både med tanke på administrative og økonomiske ressurser.

Ved å gi de gudstjenestene i Gudstjenestebokens punkt III og IV som ikke har fått nye vedtak (slik skjærtorsdag, langfredag og påskenatt har fått), samt ordningene «Omsorg for døende» og «Konfirmantjubiläum» status som ressursmateriell, unngår Kirkerådet lang og ressurskrevende behandling av disse ordningene. Saksbehandlingen kan følge en av de to pågående liturgisakene som allerede behandles etter kapittel to og unngår slik store økonomiske og administrative konsekvenser.

---

⁹ [Gudstjenesteboken 1992, del I, side 207-255](#)

¹⁰ [Gudstjenesteboken 1992, del I, side 256-333](#)

¹¹ [Gudstjenesteboken 1992, del I, side 281](#)

¹² [Gudstjenesteboken 1992, del II, side 84](#)

¹³ [Gudstjenesteboken 1992, del II, side 122](#)